

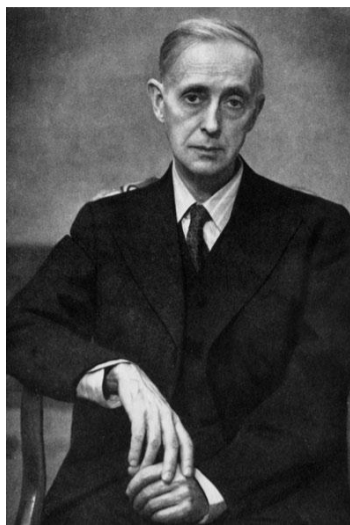
Klangeren av oss selv

Anmeldt av **Olav Egil Aune**
olav.egil.aune@vl.no 22 310 432

Musikk er klangeren av oss selv. Det klinger, eller klinger ikke. Fem nye innspillinger av norsk musikk viser at, ja sannelig, vi klinger.

Hva er norsk? Norge har verdens vakreste sommernetter. Alerede et kort stykke nedover i Europa, er sommernettene bare småtriste, beksvarte transportetapper mellom skumring og morgengry. Er det de norske sommernettene musikken er full av? Og av det som forholder seg røtt og direkte til folketonene – rosemalte og fargetette? Det er norsk, klart. Og klart ikke. Norsk er også det som blir til her, belyst utenfra. Det siste er ofte det beste, det er da vi «står fram» som oss selv i en verden fullt av alt mulig annet.

Annet blir usant. For banebrytende, utskjelte komponister som Fartein Valen og Finn Mortensen måtte det være fris-

Fartein Valen lot seg ikke friste til å snu ryggen til den selvgode, norske greia.

tende å snu ryggen til hele den selvgode, norske greia. Men de gjorde det ikke. Det er bare snobber som vender ryggen til sitt eget (– for eksempel de norske orkestrene, som knapt gir oss et norsk navn i repertoarene?). Kjærligheten til ens eget, til ens land, ens språk, ens vaner, ens religion er viktig for vår åndelige reise. Noe annet blir usant. Nærvær fremkaller nærvær. Resten er bare i veien.

Komplett uforståelig. I dag er det komplett uforståelig at Valen og Mortensens musikk skulle få kaffekoppen til skjelve. Enn si kaffen til å sette seg i halsen. Mortensen i sitt svære landskap, horisontale sletter av musikk, indre spenninger, lysflater. Fartein Valen (1887 – 1952) forholdt seg til landskapet, ikke det store, men et blad, en blomst, en dråpe. Fornemmelsen av syner, mer enn synene – slik musikken spilles ut som en organisk vev med mye silke i, av pianisten Annabel Guaita. Klart, tydelig, skarpt, bildeskapende. Det siste hadde Valen neppe noe i mot. Det er noe med Valens musikk, den dveler samtidig som den glitrer skarpt, beveger seg med lystkastene. En rik innspilling, der Guaita spiller Valen i lyset fra Schönberg, Webern og Berg, hvor han (blant andre steder) hører hjemme.

Elipsebaner. Finn Mortensen (1922 – 1983) var ultramoderne da han på 50- og særlig 60-tallet nokså alene utforsket – for å bruke eleven Arne Nordheims ord – «verdener han selv hadde oppdaget, i dybdene av musikkens mange og nye solsystemer». Her påviste han tidlig lovmessigheter og konsekvenser som siden har lokket mange av oss ut på reiser langs klingende elipsebaner.» Det høres stort ut og det er strålende. Radikale synes kanskje det klinger «gammelmodig» i dag, med sine hildringer av Bruckner langt bak

«Det er bare snobber som vender ryggen til sitt eget. Kjærligheten til ens eget, til ens land, ens språk, ens vaner, ens religion er viktig for vår åndelige reise. Noe annet blir usant»

der et sted (symfonien). Mens flatene er skarpe nok i «Per orchestra». Terje Mikkelsens syn på Mortensen er alt annet enn gammelmodig, det er presist her og nå. Den romantiske modernismen spilles ut med trykk på «romantisk», tiden er faktisk der igjen. Slik vandrer den alltid fram og tilbake. Og det skal sies: Det klinger åpen entusiasme i München Radioorkester. Mikkelsen er fremragende, han får former og følelser inn i samme hus. Det er ofte enten eller.

Den store humanisten. Den store humanisten og naturelskeren Ludvig Irgens-Jensen (1894 – 1969) er på mange måter (og likevel sikkert urettferdig sagt) en norsk Sibelius, det gror i orkestersatsen, det myldrer. Noen ganger i den grad at det kan være vanskelig å få tak i helheten. Mens det – som hos Sibelius – plutselig og uten forvarsel kan dukke opp en liten, stormvaker melodi av mosen, og helheten samles. Ta de siste taktene i første sats av symfonien først, der snører det seg sammen til noe som kan ligne en perle. Symfonien oppsto i sin våkne tilstand under krigen, Irgens-Jensen var motstandsmann og melankolien, sorgen er skrevet inn i det store teppet. Mangt av musikk taper seg ved høringer, Irgens-Jensen er av dem som

Finn Mortensen var ultramoderne da han på 50- og særlig 60-tallet nokså alene utforsket – for å bruke eleven Arne Nordheims ord – «verdener han selv hadde oppdaget, i dybdene av musikkens mange og nye solsystemer».

Foto: Fra platecoveret

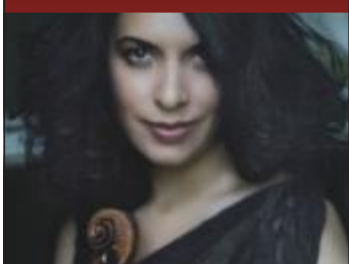

vokser. Slik er det med musikk som er så til de grader musikk i seg selv, men som det ligger et svært intellekt og et sansende og sterktfølende menneske bak. Ikke bare det første, ikke bare det siste. En strålende innspilling fra Bournemouth, et av de store orkestrene ute. Bjarte Engeset er naturligvis (igjen) den som får norsk musikk til å lyse.

La seg dårlig. Det er noe med denne musikken, som – da den var ny – la seg usedvanlig dårlig i øregropen. Med (1895 – 1978) var det også sånn. Han var fast i klypa. Og sterk på rytme – og

Fartein Valens musikk spilles ut som en organisk vev med mye silke i, av pianisten Annabel Guaita.Foto: Fra platecoveret

Unn deg en klassiker...

Priya Mitchell
– Violinist i verdensklasse!

Priya kan du høre på:
Åpningskonserten
i kirken 26. jan. kl. 19.00

“På vei hjem”
i kirken 27. jan. kl. 18.00

“Kammermusikkalsk vinternattsmagi”
i kirken 27. jan. kl. 21.30

“Buenos Dias”
på Barolo 28. jan. kl. 09.30

“Ord i Tone -Tone i Ord”
Smeltehytta 29. jan. kl. 15.00

Avslutningskonsert
i kirken 29. jan. kl. 18.00

billett.no eller ved inngangen

GLOGER
festspillene

Kongsberg 25. - 29. jan.
www.glogerfestspillene.no